

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Kadernota 2023-2026	TELEFOONNUMMER	+31646994725
DATUM	24-05-2022	E-MAILADRES	eric.philips@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1960005650-119	DOMEIOPGAVE	BDV
VAN	Eric Philips	TEAM	FN1
NUMMER PS		PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk
COMMISSIE	Alle		
BIJLAGE	<ol style="list-style-type: none">1. Statenvoorstel2. Kadernota 2023-20263. Groeispromg Utrecht 2040 – Eindrapport3.a Bijlage 1. Input financieel model3.b Bijlage 2. Bronvermelding3.c Bijlage 3. Trendonderzoek Macro trends provincie Utrecht3.d Bijlage 4. Trendonderzoek Regionale trends provincie Utrecht3.e Bijlage 5. Ladder der bekostiging4. Meerjareninvesteringsplan Mobiliteit5. Meerjareninvesteringsplan Bedrijfsvoering		

Gevraagde besluiten:

1. De Kadernota 2023-2026 vast te stellen met daarin de opgenomen uitgangspunten en overwegingen die het college hanteert bij het opstellen van de Begroting 2023 en het daarin op te nemen meerjarenperspectief 2024-2026:
 - a. € 130,9 miljoen aan extra opbrengsten als gevolg van bijstellingen op het meerjarig financieel saldo dat is gepresenteerd bij de Begroting 2022, bestaande uit:
 - i. Actualisatie cumulatieve opbrengsten over periode 2023 tot en met 2026 van het provinciefonds betreffende September- en Decembercirculaire 2021, Maartbrief en compensatie Zeeland: € 81.519.000;
 - ii. Actualisatie van de cumulatieve opbrengst opcenten op de motorrijtuigenbelasting, compensatie Rijk derving elektrische auto's en opbrengst opcenten zuinige auto's: € 56.968.000;
 - iii. Actualisatie en toevoeging stelpost loon/prijscompensatie cumulatief over de periode 2023 tot en met 2026: -/- € 45.203.000;
 - iv. Lagere kapitaalslasten in de periode 2023 tot en met 2026 door herijking van de investeringsplannen in het MIP: € 35.652.000;
 - v. Overige bijstellingen opbrengst waterschap € 2.000.000 over de periode 2023 tot en met 2026.
 - b. € 125,788 miljoen aan cumulatief extra benodigde middelen over periode 2023 tot en met 2026 voor nieuwe voorstellen in:

- i. Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling: € 13.980.000;
 - ii. Programma 2. Landelijk gebied: € 55.046.000;
 - iii. Programma 5. Bereikbaarheid I – Algemeen: € 2.350.000;
 - iv. Programma 6. Bereikbaarheid II – Openbaar Vervoer: € 37.663.000;
 - v. Programma 7. Cultuur en erfgoed: € 2.980.000;
 - vi. Programma 8. Economie: € 2.076.000;
 - vii. Programma 9. Bestuur: € 4.837.000;
 - viii. Overzicht Overhead: € 6.856.000.
 - c. € 10,141 miljoen voor extra formatie opgenomen in de programma's te dekken uit personele en materiële budgetten in de begroting 2023-2026.
 - d. De bestemmingsreserve Kapitaallasten Uithoflijn per 31 december 2022 op te heffen en de daarin opgenomen middelen te storten in de Saldireserve in boekjaar 2022, onder gelijktijdige opname van de kapitaallasten in de exploitatiebegroting van 2023 en de jaren daarna.
 - e. Geen indexering toe te passen op de materiële budgetten, maar prijsstijgingen op te vangen binnen de huidig beschikbaar gestelde materiële budgetten.
 - f. € 74,910 miljoen aan opbrengsten uit dekkingsvoorstellen, bestaande uit vier onttrekkingen uit de saldireserve:
 - i. Natuur: Groen Groeit Mee: € 6.000.000;
 - ii. Natuur: Strategisch Bosbeleid € 24.260.000;
 - iii. Natuur: GLB/NSP € 20.150.000;
 - iv. OV: stijging concessiekosten 2023-2025 € 24.500.000.
2. Het Meerjaren Investeringsplan Mobiliteit (MIPM) vast te stellen met inachtneming van de volgende onderdelen en overwegingen:
- Voor het programma Bereikbaarheid I – Algemeen:
- a. 15 verbeter- en uitbreidingsprojecten totaal € 78,3 miljoen die in 2022 overgaan van de Initiatiefase naar de Definitiefase;
 - b. 39 reeds toegekende kredieten voor uitbreidings- en vervangingsinvesteringen, totaal € 141,518 miljoen in 2022 te verhogen met een prijsindexatie van 11,58% (GWW-index) over het openstaande deel van de kredieten conform de recentelijk vastgestelde Nota Investeren (2022) voor een totaalbedrag van € 14,761 miljoen tot € 156,762 miljoen;
 - c. 9 kredieten in 2022 beschikbaar stellen voor verbeter- en uitbreidingsprojecten voor overgang van Ontwerpfase naar Voorbereidingsfase, totaal € 19,054 miljoen;
 - Aanbrengen Whiswall N226 € 300.000
 - Woudenberg N224-N226 € 13.500.000
 - N229 Hellingbanen voetgangerstunnel Werkhoven € 1.200.000
 - Parallelweg N233 € 1.000.000
 - Snelfietsroute Amersfoort / Bunschoten N238 € 1.267.000
 - Aanvullende investeringsbeslissing N238, traject 82 € 576.000
 - Aanbrengen van bermverharding op de N233, traject 67 € 120.000
 - Panweg € 200.000
 - Glasvezelnetwerk € 891.000
- Voor het programma Bereikbaarheid II – Openbaar vervoer:
- d. 21 reeds toegekende kredieten voor uitbreidings- en vervangingsinvesteringen, totaal € 356,106 miljoen in 2022 te verhogen met een prijsindexatie van 11,58% (GWW-index) over het openstaande deel van de kredieten conform de recentelijk vastgestelde Nota Investeren (2022) voor een totaalbedrag van € 4,678 miljoen tot € 360,784 miljoen;

- e. 3 reeds toegekende kredieten voor uitbreidings- en vervangingsinvesteringen voor totaal € 3,245 miljoen in 2022 bij te stellen;
 - P+R Breukelen verhoging met € 400.000 tot € 6.357.000;
 - VRT verlaging met € 5 miljoen tot € 183.706.000;
 - Afwikkeling werkzaamheden Uithoflijn € 7.845.000, is een afzondering van het oorspronkelijk krediet Uithoflijn.
- 3. Het Meerjaren Investeringsplan Bedrijfsvoering (MIPB) vast te stellen met inachtneming van de volgende onderdelen en overwegingen:
 - a. 3 kredieten in 2022 beschikbaar stellen voor projecten overzicht Overhead, totaal € 3,013 miljoen:

- Beeldschermen Hybride werken	€ 263.000
- Verbouwing verdieping 2,5 en 6 provinciehuis	€ 2.250.000
- Hybride werken AV-middelen	€ 500.000
- 4. De te hanteren indexatiepercentages bij het opstellen van de Begroting 2023 vast te stellen op:
 - a. Gepronosticeerde loonstijging: 3,3%
 - b. Prijscompensatie: 2,3%
 - c. Consumentenprijsindex: 2,4%
 - d. Prijscompensatie meerjarige infrastructurele investeringen: 11,58%
 - e. En deze toe te passen op de aangegeven onderwerpen, zoals in de tabel in paragraaf 4.3.2 Toe te passen indexatiecijfers in de Kadernota is weergegeven.
- 5. Kennis te nemen van het rapport Groeisprong Utrecht 2040 en de duiding die GS daaraan geeft in paragraaf 1.2 van de Kadernota 2023-2026;
- 6. Motie 69 'Financieren met focus en visie', motie 96 'Langetermijnstrategie' en amendement 40a 'Grenzen aan de combinatie van investeren en het inzetten van reserves' als afgedaan te beschouwen;
- 7. Met het oog op de met het Rijk te maken verstedelijkingsafspraken bij het BO MIRT, GS de opdracht te geven om samen met het Rijk en de Regio's Amersfoort, Foodvalley en U-16 een voorstel uit te werken voor 'Gezonde verstedelijking in de Metropoolregio Utrecht' en hiervoor meer specifiek:
 - a. Een pakket met op korte termijn realiseerbare versnellingsmaatregelen uit te werken voor grootschalige woningbouwlocaties, bestaand uit investeringen in OV, fiets en wegvoorzieningen in de regio Amersfoort, Foodvalley en U16 en middelen uit het Mobiliteitsprogramma van gemeenten en provincie te benutten voor cofinanciering daarvan;
 - b. De eerder toegezegde € 85 miljoen voor de lopende MIRT-verkenning OV en Wonen voor het centrumgebied van de regio Utrecht te blijven reserveren en aanvullend in het structureel positieve saldo van baten en lasten een bedrag van € 4 miljoen te reserveren voor aanvullende kapitaalslasten;
 - c. Ook de financiële bijdragen te betrekken die gereserveerd zijn voor het wegnemen van andere barrières voor versnelling van de bouw van (met name betaalbare) woningen en investeringen in regionale groene ontwikkelingen;
 - d. Met het Rijk en de Utrechtse gemeenten (en daarin primair de gemeente Utrecht) afspraken te maken over hun financiële bijdragen in het regionale aanbod en hun bijdrage aan de jaarlijkse lasten voor onderhoud, beheer en exploitatie daarbij te betrekken;
 - e. Dit aanbod samen met Rijk en regio uit te werken richting het MIRT overleg van november dit jaar;
 - f. Provinciale Staten voorafgaand aan het BO MIRT te informeren over de beoogde inzet vanuit de regio en na afloop over de onderhandelingsresultaten met het Rijk en eventueel hieruit voortvloeiende begrotingswijzigingen ter besluitvorming voor te leggen aan Provinciale Staten.
- 8. GS opdracht te geven bij de gesprekken met het IPO en Rijk in te zetten op een
 - a. Stapsgewijze groei van het provinciefonds in de komende jaren tot € 3,5 miljard in 2033;
 - b. Een nieuw belastinggebied per 1 januari 2026 welk voldoet aan de volgende criteria
 - i. robuust;
 - ii. voorspelbaar;
 - iii. een belastingcapaciteit die minimaal zo groot is als het huidige belastinggebied van de opcenten op de Motorrijtuigenbelasting;

- iv. herkenbaar voor de inwoners, bedrijven en instellingen;
 - v. zo neutraal mogelijk ten opzichte van inkomensverschillen;
 - vi. lage perceptiekosten;
 - vii. zo min mogelijk interfereert met andere beleidsdoelstellingen.
- c. Een uitwerking van de opties ingezetene heffing en vestigingsheffing conform de op 11 mei 2022 uitgesproken wens van PS;
9. GS opdracht te geven te komen tot een verdere implementatie van de ontwikkeling versterken strategisch vermogen. Onderdeel van deze opdracht is het verder uitwerken van de Groeisprong 2040 en hierbij ook in beeld te brengen welke financieringsmogelijkheden uit Europa aansluiten op onze ambities.
10. GS opdracht te geven het verzoek van Stedin om als aandeelhouder te participeren te onderzoeken.
11. GS opdracht te geven om in gesprek te gaan en te blijven met het Rijk, onder andere via het Interprovinciaal Overleg (IPO), en daarin te benadrukken dat voor taken of activiteiten die we als provincie (gaan) uitvoeren voldoende middelen worden toegekend conform hetgeen daarover in artikel 2 van de Financiële verhoudingswet is opgenomen. Dit betreft in het bijzonder onderstaande taken of activiteiten:
- a. open-eind-regeling Faunaschade en bestrijding invasieve exoten;
 - b. tijdelijke tegemoetkoming in de derving van reizigers-opbrengsten OV a.g.v. COVID19;
 - c. klimaatakkoord;
 - d. stikstof.

Inleiding:

De Kadernota maakt deel uit van onze planning en controlcyclus. Met de Kadernota 2023 – 2026 stelt uw Staten de kaders vast voor de Begroting 2023 met een vooruitblik op de financiële ontwikkelingen tot en met 2026. Conform het gestelde in de financiële verordening (artikel 5) bieden wij u deze Kadernota aan vóór het zomerreces. In deze Kadernota is een divers aantal voorstellen opgenomen, waarvan een aantal middels statenvoorstellen eerder met uw Staten is gedeeld. Bij de reeds met uw Staten gedeelde voorstellen is steeds het voorbehoud opgenomen dat de vaststelling van dergelijke voorstellen qua financiële dekking 'onder voorbehoud is van de integrale afwegingen bij de Kadernota 2023-2026'.

In de nu voorliggende Kadernota zijn wij tot een integrale afweging van de door de organisatie naar voren gebrachte voorstellen gekomen. En deze leggen wij u nu ter besluitvorming voor, zodat dit vervolgens financieel vertaald kan worden naar de door ons op te stellen Begroting 2023.

Juridische en andere relevante kaders:

In de Financiële verordening van de provincie Utrecht wordt in artikel 5 ingegaan op de Kadernota. De verordening schrijft voor dat Gedeputeerde Staten voor het zomerreces voorafgaand aan het kalenderjaar waarop de Kadernota betrekking heeft aan Provinciale Staten de Kadernota ter vaststelling aanbiedt, met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders voor het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming.

Argumentatie:

Via de financiële verordening (artikel 5) draagt uw Staten ons op om jaarlijks vóór het zomerreces een Kadernota ter vaststelling aan te bieden. Dat vormt voor ons het uitgangspunt voor het nu voorliggende Statenvoorstel.

De in dit Statenvoorstel opgenomen beslispunten en de daarvoor gehanteerde argumenten zijn als volgt:

Beslispunt 1.a:

De beginstand van de Kadernota 2023 is bijgesteld vanwege actualisaties, zoals het provinciefonds, motorrijtuigenbelasting en ruimte plafond kapitaallasten Mobiliteit.

- *Beslispunt 1.b:*
Bij de voorstellen voor extra inzet van middelen heeft GS de omgevingsvisie voor ogen gehouden. Omdat in 2023 de nieuwe Statenperiode begint, is ervoor gekozen dit jaar alleen voorstellen op te nemen in de kadernota die naar mening van GS onontkoombaar zijn. In hoofdstuk 2 van de Kadernota wordt dit per voorstel toegelicht.
- *Beslispunt 1.c:*
In de voorstellen zoals opgenomen in hoofdstuk 2 is in een aantal programma's extra benodigde formatie opgenomen voor de uitvoering van de beleidsdoelen. Het gaat hierbij om 24 fte met een geraamde loonsom van € 12,633 miljoen in de periode 2023-2026. De dekking van deze extra noodzakelijke formatie wordt concern breed gezocht binnen de beschikbare materiële en of personele budgetten binnen de programma's. Ofwel; hier wordt budgettair neutraal bijgestuurd.
- *Beslispunt 1.d:*
In hoofdstuk 2 van de Kadernota wordt in programma Bereikbaarheid II OV, voorstel 6.1 voorgesteld om de kapitaallasten van de Uithoflijn ten laste te laten komen van de exploitatiebegroting. De reserve Kapitaallasten Uithoflijn groot € 49,135 miljoen kan daarom vrijvallen en toegevoegd worden aan de Saldireserve.
- *Beslispunt 1.e:*
De hoge inflatie van dit moment raakt direct de inzet en uitvoering van budgetten in onze begroting. Het Centraal Planbureau raamt in haar update 'verkenningen middellange termijn' van maart 2022 een algemeen indexcijfer tot en met 2025 van 2,9% en daarna van 2,1%. Als de inflatie zich in de komende jaren zo zou voltrekken zou een budget van € 100 in 2022 moeten groeien tot € 111,2 in 2026 om dezelfde 'koopkracht' te hebben. Toch stellen wij voor de materiële budgetten binnen onze begroting in het meerjarenbeeld nu niet te indexeren. Dat betekent dat prijsstijgingen opgevangen dienen te worden binnen de reeds beschikbaar gestelde middelen.
- *Beslispunt 1.f:*
De hoogte van de Saldireserve bedraagt op 1-1-2023 naar verwachting € 206 miljoen. Een en ander afhankelijk van het besluit van uw staten bij de jaarstukken 2021. Voorgesteld wordt de Saldireserve in te zetten voor reserveringen voor Natuur, Groen-Groei-Mee, het gemeenschappelijk Landbouwbeleid en OV. De hoogte van de Saldi reserve bedraagt naar verwachting eind 2026 € 158 miljoen.
- *Beslispunt 2 en 3:*
Bij de stukken over de Kadernota 2023-2026 is ook het Meerjaren Investeringsplan (MIP) van Mobiliteit en Bedrijfsvoering opgenomen. Het MIP geeft inzicht in:
 - De voortgang van de huidige projecten en mogelijke wijzigingen;
 - De programmering van de voorgenomen investeringen in de verschillende fasen van projecten. Afgeleid hiervan vindt ook de besluitvorming plaats. Bij de Kadernota zijn dat onder andere principebesluiten verbonden aan de Initiatieffase;
 - De financiële ontwikkeling van de kapitaallasten.
 In hoofdstuk 1.10 van de Kadernota zijn de verwijzingen opgenomen naar het MIP van Mobiliteit en Bedrijfsvoering inzake de voorstellen.
- *Beslispunt 4:*
Met betrekking tot de toe te passen indexatiepercentages, genoemd in beslispunt 2, geldt dat in de financiële verordening (artikel 4, lid 6) is opgenomen welke indexeringen toegepast dienen te worden in de jaarlijks op te stellen begroting. In diezelfde verordening (artikel 5, lid) is opgenomen dat in de Kadernota wordt besloten over het wel of niet toepassen van indexeringen voor loon- en prijsontwikkelingen in de begroting. Dit beslispunt geeft daar invulling aan. Nieuw dit jaar is dat de prijscompensatie voor meerjarige infrastructurele investeringen is opgenomen, conform hetgeen hierover in de Nota Investeren (2022) is

opgenomen.

- *Beslispunt 5 t/m 9*

De provincie Utrecht groeit. In 2050 wordt verwacht dat er een kwart meer mensen in de provincie woont. Hiervoor zijn er extra woningen en banen nodig, en investeringen in de bereikbaarheid. Tegelijkertijd wil de provincie de kwaliteit van de regio behouden en heeft zij te maken met grote opgaven rond klimaat en stikstof. In de Omgevingsvisie van de provincie Utrecht is vastgelegd dat dit moet gebeuren met behoud van een goede kwaliteit van de leefomgeving. Een vijftal thema's vraagt in dit kader om extra aandacht:

- Wonen; een opgave van gemiddeld ca 8.000 woningen per jaar erbij tot 2040 voor de provincie Utrecht;
- Economie en gezondheid; voor een toekomstbestendige economie in 2040;
- Natuur en recreatie; Groen is onze kwaliteit, hoe verbinden we die aan de groeiopgaven?
- Energie en klimaat (inclusief bodemdaling Veerweidegebied); klimaatbestendig en CO2 neutraal in 2050 en broeikasreductie in 2030 in lijn met Parijs EU en nationale doelen om opwarming tot 1,5 a 2 graden te beperken (NL doel is nu 55-60% reductie in 2030 tov 1990);
- Bereikbaarheid; schaa sprong voor zowel OV, fiets als een mobiliteitstransitie.

Tijdens de behandeling van de Begroting 2022 (Motie 96; Langetermijnstrategie), de Kadernota 2022–2025 (Motie 69; Financien met focus en visie) en eerder al van de Begroting 2021 (Amendement 40a) heeft u gevraagd om een vooruitblik op de financiële ontwikkelingen in de periode 2025 tot 2040 die gepaard gaan met de groeisprong. Hiervoor is opdracht gegeven aan TwynstraGudde en de Rebel Group. Zij hebben hun opdracht afgerond en het rapport 'Groeisprong Utrecht 2040' opgeleverd (zie bijlage 2), samen met een financieel model. In het rapport worden de vijf belangrijkste opgaven in samenhang geduid en voorzien van een financiële onderbouwing. Het beheer van het financieel model ligt bij de provincie Utrecht.

Met de afronding van het rapport is in beeld gebracht wat de voorziene financiële gevolgen zijn van de ontwikkelingen op de hiervoor genoemde vijf opgaven. Nieuwe ontwikkelingen, politiek-bestuurlijke keuzen en rolinvulling zijn van invloed op de omvang van de benodigde financiële middelen. Ook de verdeling van kosten en investeringen tussen verschillende partners heeft daarop grote invloed. Op de thema's energie en klimaat, stikstof en de opgaven in het landelijk gebied is sprake van nieuwe ontwikkelingen, onder andere naar aanleiding van het Regeerakkoord. Het is nog niet bekend wat deze ontwikkelingen betekenen voor de rol en de benodigde (financiële) inzet van de provincie. Dit moet de komende periode nader uitgewerkt worden en toegevoegd worden aan het financiële model. Aan de inkomstenkant zal de vormgeving van het provinciale belastinggebied van invloed zijn.

Uit het rapport blijkt dat de realisatie van de doelen en ambities uit de omgevingsvisie een forse groei vraagt van de inzet van financiële middelen in de periode tot 2040. Het extra jaarlijkse beslag op de begroting kan oplopen tot ruim € 170 miljoen in het jaar 2040, afhankelijk van de gemaakte keuzes. Verhoging van de provinciale belastingen biedt onvoldoende ruimte om deze extra bestedingen mogelijk te maken. Zelfs bij een forse verhoging van de opcenten is er jaarlijks een extra netto beslag op de begroting van ruim € 100 miljoen.

De grootste inzet vraagt het realiseren van de ambities op het gebied van bereikbaarheid en Groen Groeit Mee. In paragraaf 1.2 van de Kadernota doet GS een voorstel hoe voor nu om te gaan met de uitkomsten van het rapport Groeisprong Utrecht 2040.

Mede op basis van het rapport Groeisprong Utrecht 2040 wordt in deze Kadernota een aantal voorstellen gedaan, gericht op het realiseren van de ambities zoals geformuleerd in de omgevingsvisie:

- Aanbod om – samen met de de Regio's Foodvalley, Amersfoort en U-16 en het Rijk een investeringspakket uit te werken met de naam 'Gezonde verstedelijking Metropoolregio Utrecht' en hiervoor voorlopig een structureel bedrag van € 4 miljoen per jaar extra te reserveren; alsdan te dekken uit het structureel positieve saldo in het meerjarenbeeld van deze Kadernota 2023.

- Toevoegen van een bedrag van afgerond € 50 miljoen in reserves voor toekomstige investeringen in nieuwe bossen, gemeenschappelijk landbouwbeleid en Groen-Groeit-Mee;
- Verlengen van de extra inzet van incidentele middelen (€ 3,8 miljoen jaarlijks) voor Versnelling Woningbouw tot en met 2026

Daarnaast stellen wij voor het komende jaar het financiële model verder te completeren met nu nog ontbrekende informatie over de opgaven in het landelijk gebied (waaronder stikstof, natuur, water, klimaat) en energie. Deze aanvulling moet beschikbaar zijn voor de Kadernota 2024. In het traject van de Groeispromg Utrecht 2040 is naast financiën ook aandacht geweest voor versterking van het strategisch vermogen van de organisatie. De verdere uitwerking hiervan zal in samenhang met voorstel 9.6 in deze Kadernota worden opgepakt. Met dit voorstel wordt voorzien in formatie-uitbreiding van circa 3 fte voor de versterking van het strategisch vermogen en kennisontwikkeling.

- *Beslispunt 10:*
Omdat er in het deel van het verzorgingsgebied van Stedin in de provincie Utrecht vrijwel geen aandeelhouders zijn, heeft Stedin onder andere de provincie Utrecht gevraagd om ook aandeelhouder te worden. In paragraaf 1.3 van de Kadernota wordt dit verzoek nader toegelicht. De komende periode wordt het verzoek van Stedin om als aandeelhouder te participeren beoordeeld. We willen dit vraagstuk breed beschouwen en afwegen welke investering leidt tot zoveel mogelijk publieke waarde.
- *Beslispunt 11:*
Voorgesteld wordt het college op te dragen om het gesprek met het Rijk aan te gaan over een aantal taken waarvan wij van mening zijn dat er onvoldoende middelen ter beschikking zijn of worden gesteld. Met betrekking tot de drie grote transities in het ruimtelijk domein (natuur/landelijk gebied, wonen/bereikbaarheid, en energie/klimaat) dringt ook het IPO aan op het uitvoeren van een dergelijk onderzoek om op die manier ook de samenhang tussen de opgaven beter in (financieel) beeld te krijgen.

Doelen en brede welvaart indicatoren:

De Kadernota 2023-2026 draagt bij aan het meerjarendoel 10.2.1 (Tijdig starten en afronden P&C-producten; zijnde de Jaarrekening, de Zomernota, de Kadernota en de Begroting. Versterken rol PS bij totstandkoming en verbeteren communicatie rondom deze producten), dat onderdeel is van het beleidsdoel 10.2 (De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam). Er zijn aan dit meerjarendoel geen indicatoren verbonden. In de Kadernota zelf zijn in hoofdstuk 2 de voorstellen per programma en het Overzicht Overhead opgenomen. Per voorstel is het beleidsdoel uit de doelenboom vermeld. De mogelijke gevolgen voor de indicatoren worden in de begroting 2023 uitgewerkt.

Participatie:

De Kadernota 2023-2026 is opgesteld door de provinciale organisatie. Daar waar nodig zijn externe informatiebronnen betrokken. Er is verder geen actief participatieproces geweest. Bij de totstandkoming van de diverse voorstellen, welke zijn toegelicht in hoofdstuk 2 van deze Kadernota, zijn -in verschillende mate en op verschillende wijze- belanghebbenden betrokken. Dit blijkt veelal uit de toelichting van de voorstellen waarin dit nader is toegelicht of geduid.

Financiële consequenties:

Het financieel meerjarenperspectief dat bij de Begroting 2022 was opgenomen voor de periode tot en met 2026 telde op tot een nadelig begrotingssaldo van € 4,478 miljoen. Vervolgens zijn diverse bijstellingen op dit uitgangspunt verwerkt met een omvang van € 130,936 miljoen. Dit resulteert in een financieel meerjarig positief saldo bij de start van de Kadernota 2023-2026 van € 126,458 miljoen.

In deze Kadernota worden voorstellen gedaan met een totale omvang van € 115,647 miljoen. Per saldo is daarmee sprake van een positief meerjarig begrotingssaldo van € 10,811 miljoen. In een drietal voorstellen wordt een reservering voorgesteld voor Natuur, totaal € 50,410 miljoen en in één voorstel een reservering voor OV van € 24,5

miljoen. In het dekkingsplan is het voorstel opgenomen om het totaalbedrag van de reservering groot € 74,910 miljoen te onttrekken uit de saldireserve.

Na verwerking van het dekkingsplan is sprake van een meerjarig sluitende begroting, met een structureel en reëel sluitend beeld in 2026 van € 9,4 miljoen.

Recente informatie n.a.v. de Voorjaarsnota 2022 van het Rijk

Op vrijdag 20 mei jl. publiceerde het Rijk de Voorjaarsnota 2022. Daarin zijn diverse extra uitgaven voorzien die resulteren in een toename van het accres van het provinciefonds. Die uitgaven betreffen onder andere de compensatie van bezwaarmakers binnen het box 3-arrest (spaarders), de verhoging van Defensie uitgaven en de stapsgewijze verhoging van het minimumloon. Via de accessystematiek, ook wel bekend als 'trap-op-trap-af', resulteert dit in een verwachte toename van het provinciefonds van jaarlijks € 86,2 miljoen t/m 2025 terwijl in de Maartbrief nog was uitgegaan van € 50,9 miljoen. Dat betekent een plus van € 35,3 miljoen per jaar. Uitgaande van een Utrechts aandeel van circa 10% in het provinciefonds betekent dat circa € 3,5 miljoen extra per jaar erbij voor de jaren 2022 tot en met 2025.

Voor de jaren 2026 en 2027 is daarnaast een toename opgenomen van respectievelijk € 51,0 miljoen en € 50,4 miljoen als gevolg van loon- en prijscompensatie. Uitgaande van een Utrechts aandeel van circa 10% in het provinciefonds betekent dat afgerond € 5 miljoen erbij voor de jaren 2026 en 2027.

Deze meevallers zijn nog niet verwerkt in het huidige meerjarenbeeld van deze Kadernota. Toch vinden wij het goed om deze actualiteit te melden in dit Statenvoorstel. De definitieve vertaling van bovengenoemde bedragen vanuit de Voorjaarsnota van het Rijk vindt plaats in de meicirculaire 2022, die nadien door ons wordt verwerkt in de Begroting 2023 en de Zomernota 2022. In juni sturen wij u hierover een aparte Statenbrief met meer informatie.

Vervolg:

Na vaststelling van de Kadernota 2023-2026 hanteren wij de daarin opgenomen uitgangspunten en overwegingen bij het opstellen van de Programmabegroting 2023, welke wij in september aan uw Staten zullen toezenden. Die begroting wordt vervolgens in uw vergadering van begin november door u vastgesteld.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

Ontwerp-besluit

Besluit op 29-6-2022 tot vaststelling van de Kadernota 2023-2026.

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 29-6-2022.

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 24-5-2022 met nummer UTSP-1960005650-119, van afdeling BDV, team FN1.

Overwegende dat:

- In de Kadernota door het college een voorstel wordt gedaan voor het beleid en de financiële kaders voor het begrotingsjaar 2023 en de meerjarenraming 2024-2026;

Besluiten:

1. De Kadernota 2023-2026 vast te stellen met daarin de opgenomen uitgangspunten en overwegingen die het college hanteert bij het opstellen van de Begroting 2023 en het daarin op te nemen meerjarenperspectief 2024-2026:
 - a. € 130,9 miljoen aan extra opbrengsten als gevolg van bijstellingen op het meerjarig financieel saldo dat is gepresenteerd bij de Begroting 2022, bestaande uit:
 - i. Actualisatie cumulatieve opbrengsten over periode 2023 tot en met 2026 van het provinciefonds betreffende September- en Decembercirculaire 2021, Maartbrief en compensatie Zeeland: € 81.519.000;
 - ii. Actualisatie van de cumulatieve opbrengst opcenten op de motorrijtuigenbelasting, compensatie Rijk derving elektrische auto's en opbrengst opcenten zuinige auto's: € 56.968.000;
 - iii. Actualisatie en toevoeging stelpost loon/prijscompensatie cumulatief over de periode 2023 tot en met 2026: -/- € 45.203.000;
 - iv. Lagere kapitaalslasten in de periode 2023 tot en met 2026 door herijking van de investeringsplannen in het MIP: € 35.652.000;
 - v. Overige bijstellingen opbrengst waterschap € 2.000.000 over de periode 2023 tot en met 2026.
 - b. € 125,788 miljoen aan cumulatief extra benodigde middelen over periode 2023 tot en met 2026 voor nieuwe voorstellen in:
 - i. Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling: € 13.980.000;
 - ii. Programma 2. Landelijk gebied: € 55.046.000;
 - iii. Programma 5. Bereikbaarheid I – Algemeen: € 2.350.000;
 - iv. Programma 6. Bereikbaarheid II – Openbaar Vervoer: € 37.663.000;
 - v. Programma 7. Cultuur en erfgoed: € 2.980.000;
 - vi. Programma 8. Economie: € 2.076.000;
 - vii. Programma 9. Bestuur: € 4.837.000;
 - viii. Overzicht Overhead: € 6.856.000.
 - c. € 10,141 miljoen voor extra formatie opgenomen in de programma's te dekken uit personele en materiële budgetten in de begroting 2023-2026.
 - d. De bestemmingsreserve Kapitaallasten Uithoflijn per 31 december 2022 op te heffen en de daarin opgenomen middelen te storten in de Saldireserve in boekjaar 2022, onder gelijktijdige opname van de kapitaallasten in de exploitatiebegroting van 2023 en de jaren daarna.

- e. Geen indexering toe te passen op de materiële budgetten, maar prijsstijgingen op te vangen binnen de huidige beschikbaar gestelde materiële budgetten.
- f. € 74,910 miljoen aan opbrengsten uit dekkingsvoorstellen, bestaande uit vier onttrekkingen uit de saldireserve:
i. Natuur: Groen Groeit Mee:	€ 6.000.000;
ii. Natuur: Strategisch Bosbeleid	€ 24.260.000;
iii. Natuur: GLB/NSP	€ 20.150.000;
iv. OV: stijging concessiekosten 2023-2025	€ 24.500.000.
2. Het Meerjaren Investeringsplan Mobiliteit (MIPM) vast te stellen met inachtneming van de volgende onderdelen en overwegingen:
- Voor het programma Bereikbaarheid I – Algemeen:
- a. 15 verbeter- en uitbreidingsprojecten totaal € 78,3 miljoen die in 2022 overgaan van de Initiatiefase naar de Definitiefase;
- b. 39 reeds toegekende kredieten voor uitbreidings- en vervangingsinvesteringen, totaal € 141,518 miljoen in 2022 te verhogen met een prijsindexatie van 11,58% (GWW-index) over het openstaande deel van de kredieten conform de recentelijk vastgestelde Nota Investeren (2022) voor een totaalbedrag van € 14,761 miljoen tot € 156,762 miljoen;
- c. 9 kredieten in 2022 beschikbaar stellen voor verbeter- en uitbreidingsprojecten voor overgang van Ontwerpfase naar Voorbereidingsfase, totaal € 19,054 miljoen;
- Aanbrengen Whiswall N226	€ 300.000
- Woudenberg N224-N226	€ 13.500.000
- N229 Hellingbanen voetgangerstunnel Werkhoven	€ 1.200.000
- Parallelweg N233	€ 1.000.000
- Snelfietsroute Amersfoort / Bunschoten N238	€ 1.267.000
- Aanvullende investeringsbeslissing N238, traject 82	€ 576.000
- Aanbrengen van bermverharding op de N233, traject 67	€ 120.000
- Panweg	€ 200.000
- Glasvezelnetwerk	€ 891.000
- Voor het programma Bereikbaarheid II – Openbaar vervoer:
- d. 21 reeds toegekende kredieten voor uitbreidings- en vervangingsinvesteringen, totaal € 356,106 miljoen in 2022 te verhogen met een prijsindexatie van 11,58% (GWW-index) over het openstaande deel van de kredieten conform de recentelijk vastgestelde Nota Investeren (2022) voor een totaalbedrag van € 4,678 miljoen tot € 360,784 miljoen;
- e. 3 reeds toegekende kredieten voor uitbreidings- en vervangingsinvesteringen voor totaal € 3,245 miljoen in 2022 bij te stellen;
- P+R Breukelen verhoging met € 400.000 tot € 6.357.000;
- VRT verlaging met € 5 miljoen tot € 183.706.000;
- Afwikkeling werkzaamheden Uithoflijn € 7.845.000, is een afzondering van het oorspronkelijk krediet Uithoflijn.
3. Het Meerjaren Investeringsplan Bedrijfsvoering (MIPB) vast te stellen met inachtneming van de volgende onderdelen en overwegingen:
- a. 3 kredieten in 2022 beschikbaar stellen voor projecten overzicht Overhead, totaal € 3,013 miljoen:
- Beeldschermen Hybride werken	€ 263.000
- Verbouwing verdieping 2,5 en 6 provinciehuis	€ 2.250.000
- Hybride werken AV-middelen	€ 500.000
4. De te hanteren indexatiepercentages bij het opstellen van de Begroting 2023 vast te stellen op:

- a. Geprognosticeerde loonstijging: 3,3%
 - b. Prijscompensatie: 2,3%
 - c. Consumentenprijsindex: 2,4%
 - d. Prijscompensatie meerjarige infrastructurele investeringen: 11,58%
 - e. En deze toe te passen op de aangegeven onderwerpen, zoals in de tabel in paragraaf 4.3.2 Toe te passen indexatiecijfers in de Kadernota is weergegeven.
5. Kennis te nemen van het rapport Groeisprong Utrecht 2040 en de duiding die GS daaraan geeft in paragraaf 1.2 van de Kadernota 2023-2026;
 6. Motie 69 'Financieren met focus en visie', motie 96 'Langetermijnstrategie' en amendement 40a 'Grenzen aan de combinatie van investeren en het inzetten van reserves' als afgedaan te beschouwen;
 7. Met het oog op de met het Rijk te maken verstedelijkingsafspraken bij het BO MIRT, GS de opdracht te geven om samen met het Rijk en de Regio's Amersfoort, Foodvalley en U-16 een voorstel uit te werken voor 'Gezonde verstedelijking in de Metropoolregio Utrecht' en hiervoor meer specifiek:
 - a. Een pakket met op korte termijn realiseerbare versnellingsmaatregelen uit te werken voor grootschalige woningbouwlocaties, bestaand uit investeringen in OV, fiets en wegvoorzieningen in de regio Amersfoort, Foodvalley en U16 en middelen uit het Mobiliteitsprogramma van gemeenten en provincie te benutten voor cofinanciering daarvan;
 - b. De eerder toegezegde € 85 miljoen voor de lopende MIRT-verkenning OV en Wonen voor het centrumgebied van de regio Utrecht te blijven reserveren en aanvullend in het structureel positieve saldo van baten en lasten een bedrag van € 4 miljoen te reserveren voor aanvullende kapitaalslasten;
 - c. Ook de financiële bijdragen te betrekken die gereserveerd zijn voor het wegnemen van andere barrières voor versnelling van de bouw van (met name betaalbare) woningen en investeringen in regionale groene ontwikkelingen;
 - d. Met het Rijk en de Utrechtse gemeenten (en daarin primair de gemeente Utrecht) afspraken te maken over hun financiële bijdragen in het regionale aanbod en hun bijdrage aan de jaarlijkse lasten voor onderhoud, beheer en exploitatie daarbij te betrekken;
 - e. Dit aanbod samen met Rijk en regio uit te werken richting het MIRT overleg van november dit jaar;
 - f. Provinciale Staten voorafgaand aan het BO MIRT te informeren over de beoogde inzet vanuit de regio en na afloop over de onderhandelingsresultaten met het Rijk en eventueel hieruit voortvloeiende begrotingswijzigingen ter besluitvorming voor te leggen aan Provinciale Staten.
 8. GS opdracht te geven bij de gesprekken met het IPO en Rijk in te zetten op een
 - a. Stapsgewijze groei van het provinciefonds in de komende jaren tot € 3,5 miljard in 2033;
 - b. Een nieuw belastinggebied per 1 januari 2026 welk voldoet aan de volgende criteria
 - i. robuust;
 - ii. voorspelbaar;
 - iii. een belastingcapaciteit die minimaal zo groot is als het huidige belastinggebied van de opcenten op de Motorrijtuigenbelasting;
 - iv. herkenbaar voor de inwoners, bedrijven en instellingen;
 - v. zo neutraal mogelijk ten opzichte van inkomensverschillen;
 - vi. lage perceptiekosten;
 - vii. zo min mogelijk interfereert met andere beleidsdoelstellingen.
 - c. Een uitwerking van de opties ingezetene heffing en vestigingsheffing conform de op 11 mei 2022 uitgesproken wens van PS;
 9. GS opdracht te geven te komen tot een verdere implementatie van de ontwikkeling versterken strategisch vermogen. Onderdeel van deze opdracht is het verder uitwerken van de Groeisprong 2040 en hierbij ook in beeld te brengen welke financieringsmogelijkheden uit Europa aansluiten op onze ambities.
 10. GS opdracht te geven het verzoek van Stedin om als aandeelhouder te participeren te onderzoeken.
 11. GS opdracht te geven om in gesprek te gaan en te blijven met het Rijk, onder andere via het Interprovinciaal Overleg (IPO), en daarin te benadrukken dat voor taken of activiteiten die we als provincie (gaan) uitvoeren voldoende middelen worden toegekend conform hetgeen daarover in artikel 2 van de Financiële verhoudingswet is opgenomen. Dit betreft in het bijzonder onderstaande taken of activiteiten:
 - a. open-eind-regeling Faunaschade en bestrijding invasieve exoten;

- b. tijdelijke tegemoetkoming in de derving van reizigers-opbrengsten OV a.g.v. COVID19;
- c. klimaatakkoord;
- d. stikstof.

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Griffier,
mr. C.A. Peters